

Universitätsbibliothek Paderborn

**Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi
Maioris Apvd Heripolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ...
Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri
potuerunt, omnia**

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Heripolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
fundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofurti, 1601

XVIII. Serenissimo Principi D. Ioachim Brandenbvgensivm Marchioni,
Stetinensium Pomeranorumque Duci, Rugensium & Cassubiae Principi, &c.
Ioan. Titem. abbas S. Iacobi Herbipolensis æternam optat ...

urn:nbn:de:0128-1-17336

lidi disti consilium, eius mihi valens fengit
uerat sententia dictum, à doctis familiis
bebat. O quis me miserum & infelicem
is in scium docebit, aut dubitantes ad
confugientibus ad te veræ sapientias
cum nobis, in quibuscunque huius po-
tutris veritatem placide aperire confidens
sacris sapio scripturis, me fateor aequali
stitutionis officium. Vnde non solus
acterem pro viribus imitari semper comis,
in meorum quos instituit, Iacobus idem
colai Basellii monachi Ade Pantomoni
s exemplo. Utinam te veraciter palli-
aque & vita merito, nihil optabat
decebat discipulū, te cordi meo affi-
meum laudes omni tempore efficiens
per sum memor non solum inter annos
hi Tritemianum imponatur, quod etiam
norabilius. Non enim erubetis contem-
sed ipsum magnificare, tandemque cele-
rat qui Tritemio non bene fauerit, loqui
ceptor amantissime, quoties nunc tenuit
clarissimus abbas, quem præceptores
omnes, mirari, literis & munerebus hono-
ratis aut potissimum nunc aurum venit a nunc
ui ex omni ratione quia in Europa, os-
tose tam honoratus & gloriolus con-
spicuus ego q̄ verum est soleo respondere.
sed ip̄i potius Tritemius locum Spahem
erat Spanheim antequam Tritemius de:
Certe nihil erat, & nomen eius obscurum
Tritemius meus sua eruditione &
fecitique in toto mundo cum ingenio
am. Ipsum principes, episcopi, nobilitate
idere & alloquin non monasterium
quem fecerat insignem, adhuc viam, illi
scurrunt? Quo suos iam nuncios manu-
i iam deinceps venit ad Spanheim, do-
uncios mittit suos, scientes in Spanheim
est, & nulla indiger probatione, spati
nem nunc ad Heribopolim audientes
facere consueverunt. Nulla eis de no-
xi, non locum sed Tritemium inquisi-
tio maior & gloriolore est finis tradi-
am. Nam sicut veritas ait: Non est proprie-
gloriam in terra consequitur alienus que-
onstrī Spanhemense videre cœdū, nō
ollapsa. Regularis observationa cœdū,
tu monachorum nomen clarissimū dicitur
Iohannes valde iam dolet de tua negligente
cancellarium) quod mansuetus in Spahem
utilem amiserit prælatum, & quam
nemo illis fauerit, nemo illis compa-
sed contemnitur ferme ab omnibus
digni monachi Spanhemenses, qui
circumuenire & supplantare non timu-
oris, homo inexpertus, piger & famus sal-
a contemnitur, & delpectui ab omnibus
habetur.

IOANNIS TRITHEMI.

331

habetur. Cui frequenter dicere soleo. Enī saginis Tritemii mīci exquiritur: & sicut illi feci-
stis non merenti, ita vobis vestro demerito fiet. Non purasset Dux ipse Iohannes, nec siue
audiui credidisset, quod illud factum in captione familiarium tuorum, tibi ad iniuriam
deputare debuisses, & adeo recepisse ad mentem, ut abbatiam propterea dimitteres tuam.
Nam si hoc sciuisset, nunquam vt fieret commisisset. Ego autem sciens quæ mihi scripsi, talia dicentibus soleo respondere illud Virgilianum:

Tarde venere bubuli.

Laqueus impiorum contritus est, & innocens Tritemius meus Deo saluante libera-
tus est. Hæc tibi reneredissime præceptor ex sinceritate cordis mīci rescribere volui, quæ vt
10 animo intelligas gratioso te etiam atq; etiam rogo. Tuus enim sum quicquid sum, idcirco
scribo confidenter quicquid venerit in buccam. Magister Conradi Antonianus Agrip-
pinas non sine lachrymis tuas perlegit literas, te vt scis multum diligit, omniq; prosequi-
tur honore, teque salutat. Vale præceptor optime, sapiusq; ad me scribere memento, quia
epistolæ tuæ super aurum mihi pretiosæ sunt & charæ. Iterum vale. Exædibus meis in villa
Mandal, quarta mensis Maii. Anno dominice nativitatis 1507.

XVIII.

SERENISSIMO PRINCIPI D. IOACHIM BRANDENBURGENSIVM

Marchioni, Stetinensis Pomeranorumque Duci, Rügenfus & Cassabie Prin-
cipi, &c. Ioh. Tritem, abbas S. Iacobi Heribopolensis
20 aeternam optat felicitatem.

Quid maiestati tuae retribuam, sapientissime Princeps, aut in quo tuis rependere vicē
beneficiis potero vñquam? Ecce quantis me iam hominem humilem & abiectum
honorasti muneribus? Primo apud Francfordiam aureo poculo satis pretioso atque pul-
cherimo. Secundo cum in Marchia tua Brandenburgiū apud te essem constitutus, mu-
neribus me decorasti quampluribus in auro, argento, & lapidibus preciosiss., quorum pre-
tū magni satis erat valoris. Nunc vero per amplius pauperrati vñles cōsulere meæ, tria mi-
hi vasa piceibus repleta falsatis misisti, quorum vñs per hanc quadragesimam & mihi &
fratribus meis non parum vñtilis fuit & oportunus. Quid enim sacratissimæ maiestati tuae
pro his omnibus rependam, o nobilissime princeps, nisi torum id quod sum, possum &
valeo tuo famulatu quālibet in impendo. Referre namque gratias tuae celstudini valde
minime, habeo & ago quantas possuum immortales, offerens me ad tuae serenitatis obse-
quia omnitempore pro viribus ex animo paratum. Sciat tua Serenitas optime princeps,
Libanum nostrum, præceptorem meum charissimum adhuc esse superstitem, & sanum
atq; in columnæ seq; pollicetur venturum ad me anno præsentis, si vñlo id fieri modo pos-
sit. Scribit autem se fusile infirmum quasi ad mortem mensibus serme duobus. De meo
ad te reditu clementissime princeps in Marchiam, literas tuas domino meo præfusi Her-
bipoliensi reuerendi simo præsentau, quas cum legisset etiam mihi tradidit legendas. Li-
bens quidem tuis desideriis præberet assentum, nisi formidaret absentiam meam tanto
tempore & mihi & monasterio meo esse nocuā, propterea vel maxime, quod ego in ab-
batia adhuc sum nouellus, & Scotorum temeritas nobis comminatur insidias. Ut autem
tuæ serenitas eius erga te animum cognoscat amicum, tandem conclusit, sicut ex literis
sue reuerendissimæ paternitatis quas mitto, clare intelliges, vt tuae perficiam celstudini
quæcunq; scribenda fuerint, quibus tandem cōsummatis, ad tuam me serenitatem con-
ferre possum, vno vel duobus mensibus in Marchia tua mansurus. Summe tuis cupio in
omnibus obediens mandatis, quantum cum Deo possum, & tuæ præcunctis principibus
seruire maiestati. Sed quia homo sum sub potestate constitutus, necessarium mihi est im-
perio subseruire maioris. Hoc autem & rogo & consulo, vt tuae serenitas vñque in annum
proxime futurum patientiam haberet dignetur, in terca quod iussiris hic scribam, cum ve-
nero consummatum mecum perferendum. Confido enim absq; vña hæsitatione, quod
tempore constituto ad festum paschatis anni sequentis, dominus meus reuerendissimus
præfus memoratus, vt veniam ad tuam magnificentiam mihi iuxta pollicitationem suam
non negabit. Nihil hac vice mittere potui, quoniam ea quæ scripsi necedum satis emenda-
ui, quæ tamen omnia mecum affere curabo, daboque pro viribus operam, ne frustra vi-
dear tūa celstudine honoratus, neue tua de me confidentialia fructu priuictur optato. Græ-
ce modum scribendi quem præsens dederam iterum misi, quoniam priorem yltimis lite-

Yy 2

ris

ris celsitudo tua signavit amissum. Deus omnipotens tuam serenitatem conseruer incolumen. Ex Heribipoli 9. die mensis Aprilis. Anno Christianorum 1507.

XIX.

IOACHIM DEI GRATIA MARCHIO BRANDENBURGENSIVM
Princeps Elector, &c. Ioanni Tritemio abbati sancti Iacobi in suburbio Heribipo-
lensi salutem dicit plurimam, cum preicatione totius
fortune & prospexitatis.

REVERE NDE in Christo abba mi pater amatissime, accepi literas paternitatis tuæ in-
cundissimas, simul & nuncium quem misisti, quo referente sanum te & incolumem,
statumq; tuum satis quietum & fortunatum cognoui, super quo tibi ex affectu congratulor
& Deo gratias ago debitas immortalis. Agit mihi tua paternitas de munificentia & benefi-
ciis in eam factis gratias maximas, quæ mihi minime debentur, proinde quod parua & vi-
lia sunt omnia, quæ tibi contuli munera: quinimo nec munera quidem appellari meren-
tur, & ob id nullis indigent gratiarum actionibus, quod etiamsi fuissent aliquis astima-
tionis aut pretii, non tamen sunt talia & rata, qualia & quanta meruisti recipere à me, tq;
maxime decebant. Volui enim per ea solum animi in te mei affectum & benevolentia o-
stendere, quem vt potius peniculare velis quam ipsa vilissima dona te etiam atque etiam 20
rogo. Libanium præceptorem tuum sanum & incolumem gaudeo, quem si villo fieri mo-
do posset, videre & alloqui cuperem. Accepi & literas amici nostri domini Heribopolensis
de tuo ad me in Marchiam reditu in futurum annum promisso, quod me non parum con-
tristat, propter rerum mearum dispositionem causarumque proprietatem, quibus diuturna
tui absencia documentum asserere potest, quia tuus ad me reditus non solum utilis mihi,
sed & valde necessarius est. Verum ex quo fieri aliter non potest, cogor esse contentus,
& promissum tempus expectare anhelus. Rogo ramen ne paternitas tua suum ad me redi-
tum ultra tempus promissum differat, quia nouit per optimam, quam mihi sit necessarius
denuo tuus aduentus. Rescripsi autem amico meo domino Präfili Heribopolensi, rogans
eundem, ne reditum tuum ultra tempus retardet promissum: tu illi meo nomine pra-
sentare literas meas non graueris. Literas quoque ad principem tuum Palatinum dedi, in
quibus vt tibi cooperetur pro libris tibi necessariis rogan. Ut autem te lateat minime qui-
bus à te lucrationibus cupiam oblectari, ad schedulam te remitto ex Tangrimunda
priori anno transmissam, in qua tibi signaueram certarum nomina rerum, de quibus o-
pto ex tua officina luculentos habere tractatus. Quicquid tua paternitas mihi ad verâ sapientiam
beateque viendum iudicauerit conducibile, meas computabo delicias. Ago pa-
ternitati tuae gratias infinitas pro modo illo pulcherrimo & exquisitissimo grāce scriben-
di, quem mihi denuo misisti, quo in secretis meis non vellem carere pro multa pecunia.
Non diffidat paternitas tua de mea persona, quod coepit inter nos fidem & charitatem
deserturus sim vñquam, quia non sum arundo, neque tuorum in me benefactorum vn-
40 quam potero obliuisci. Satis enim tibi patulus est animus erga te meus sincerus, rectus, &
amantissimus tui, quem nunquam reperies immutatum. Mitto etiam tibi præceptor erudi-
tissime cyphum vnum argenteum intus & foris deauratum, non pro munere, sed in si-
gnum amoris in te mei, ac stabilis inter nos amicitiae dudum contractæ, & vñque ad mor-
tem permanens, quem vt lēto suscipias animo precor, coque sèpius in mei vñaris memori-
am. Scire cupio de literis meis an peruenierint ad manus Libanii nec ne. Palestinus, de
quo interrogasti, adhuc est cum Rege nostro Maximiliano, & nescimus quando venturus
sit. Agat paternitas tua in his quæ mihi nouisti vtilia diligentiam, & habebis me tibi grati-
ficaturum, quo ad vixerò in omnibus. Vale Germaniae decus, totiusque archa sapientie,
mei memor ad Deum & amans, qui te vñhementer amamus. Ex Berlin manu

propterea vicesima nona die mensis Maii, Anno Chri-
stianorum 1507.

50
XX. 10